

Afname aantal discriminatiemeldingen

Het Bureau Discriminatiezaken ontving in 2017 aanzienlijk minder klachten dan een jaar eerder: 98 om 142. De terugloop van het aantal klachten vond zowel in de Zaanstreek als in Waterland plaats. Daarmee ontstond een trendbreuk; de afgelopen jaren toonden de cijfers een langzaam opgaande lijn. Het eerste kwartaal van 2018 laat overigens weer een flinke stijging zien.

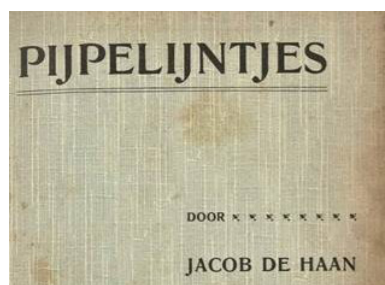
Onduidelijk is welke oorzaak of oorzaken de afname bewerkstelligde(n). Wellicht is er een verband tussen de terugloop van het aantal in Nederland arriverende vluchtelingen en/of van de vermindering van het aantal terroristische aanslagen in Europa enerzijds en de – als reactie daarop – veelal discriminerende incidenten anderzijds. De enige grond waar in 2017 wel een stijging zichtbaar was, betrof de discriminatie wegens chronische ziekte of handicap. De oorzaak hiervan is waarschijnlijk de publiciteit rond het in werking getreden VN-verdrag voor mensen met een beperking.

De cijfers in het jaarverslag betreffen uiteraard niet het aantal daadwerkelijke discriminatievoorvallen in de regio. Net als voor bijvoorbeeld de politie geldt voor het BD dat alleen het topje van de ijsberg zichtbaar is in het meldingsaantal. Veel mensen willen, om allerlei redenen, geen klacht indienen over ondervonden of gesignaleerd onrecht. Voor de anti-discriminatievoorzieningen, maar ook voor onder meer de politie en de overheid blijft een taak weggelegd om de meldingsbereidheid te bevorderen.

In het BD-jaarverslag is meer te lezen over de geregistreerde meldingen. Het jaarverslag 2017 is te vinden op de website van het Bureau Discriminatiezaken, maar kan op aanvraag ook worden toegezonden.

4

Herrie om een homoboek

Eind 2018 organiseren het Gemeentearchief Zaanstad en het Bureau Discriminatiezaken een expositie waarin Jacob Israël de Haan centraal staat. De aanleiding: een oud en zeer zeldzaam boek.

In 1904 publiceerde Jacob Israël de Haan de eerste Nederlandse roman waarin de hoofdpersonen openlijk homoseksueel zijn. De Haan, opgegroeid in Zaandam, schreef in *Pijpelijntjes* over twee mannen uit de Amsterdamse wijk De Pijp die een relatie met elkaar hadden. Het zou de auteur slecht be-

komen. De hoofdredacteur van de krant waarvoor hij werkte, ontsloeg hem op staande voet. Als onderwijzer, zijn andere baan, hoefde De Haan ook niet meer terug te komen. Een vriend herkende zichzelf in een van de boekpersonages. Geschokt verbrandde hij alle exemplaren die hij kon kopen.

De Haan bracht nog hetzelfde jaar een tweede versie van *Pijpelijntjes* op de markt. Hij veranderde voor de zekerheid de namen, maar liet de rest van de tekst vrijwel hetzelfde. De reacties waren over het algemeen negatief. "Eenvoudig een belediging van ieder getrouwd mens", schreef iemand over de inhoud. Het zou zeventig jaar duren voor *Pijpelijntjes* werd herdrukt.

In november 2017 wist het Gemeentearchief Zaanstad, met wat steun van het Bureau Discriminatiezaken, een zeldzame eerste druk van *Pijpelijntjes* te bemachtigen. Voor zover bekend bestaan er nog maar vier exemplaren van deze roman. Het verworven boek zal het hart vormen van een expositie die vanaf 14 december 2018 (Paarse Vrijdag) te bezichtigen is in het gemeentehuis van Zaanstad. Daarin is aandacht voor Jacob Israël de Haan in het bijzonder en homoseksualiteit in de Zaanstreek in het algemeen.

De tentoonstelling maakt deel uit van de reeks activiteiten die het BD (ook) in 2018 ontplooit op het gebied van LHBT-activiteiten. Meer daarover is te vinden op de BD-website.

Toegankelijkheid is probleem

Het Bureau Discriminatiezaken vroeg alle Zaanse-Waterlandse gemeenten naar hun (wettelijk verplichte) plan van aanpak om de toegankelijkheid voor mensen met een beperking te optimaliseren. De voorlopige uitkomst is dat er nog veel moet gebeuren. Heel veel.

In 2016 ratificeerde Nederland het Verenigde Naties-verdrag inzake de rechten van personen met een beperking. Dat verdrag heeft vergaande consequenties, onder meer voor gemeenten.

Zo is het sinds 1 januari 2017 verplicht om informatie, gebouwen en organisaties toegankelijk te maken voor mensen met een lichamelijke of verstandelijke beperking. Het met de VN afgesloten verdrag dwingt overheden dan ook om passende maatregelen te nemen en zo te waarborgen dat er verbeteringen plaatsvinden die ten goede komen aan mensen met een handicap. Een van de verplichtingen waaraan Nederlandse gemeenten zijn gebonden, is het periodiek opstellen van een plan waarin staat beschreven hoe het VN-verdrag lokaal wordt uitgevoerd. Met andere woorden: gemeenten dienen, in overleg met de 'doelgroep', plannen te maken hoe toegankelijkheid de norm wordt.

Het Bureau Discriminatiezaken (BD) vroeg eind oktober 2017 de acht gemeenten in haar werkgebied of ze al zo'n plan van aanpak hadden opgesteld dat voldoet aan de eisen in het VN-verdrag. Indien ze op deze vraag positief konden antwoorden, was de vervolgvraag of ze een exemplaar van het plan wilden toesturen. De colleges van B&W die niet op de BD-brief reageerden, kregen medio december 2017 een herhaald verzoek.

Uiteindelijk antwoordden zes van de acht gemeenten. De gemeenten Edam-Volendam en Landsmeer lieten de brieven onbeantwoord, hetgeen de vraag oproept hoe daar wordt omgegaan met binnengekomen post.

Reacties

Uit de reacties van de zes andere gemeenten is op te maken dat ze geen van allen beschikken over het wettelijk verplichte plan van aanpak. Gelukkig is er wel al het een en ander gedaan dat ten goede komt of moet komen aan inwoners met een beperking. In het overzicht op de volgende pagina is te lezen hoe de Zaanse en Waterlandse gemeenten reageerden op de BD-vragen. Hoe beter de genoemde gemeenten hun zaken op orde hebben, hoe hoger hun plaats op de ranglijst.

Donaties zijn welkom

Het Bureau Discriminatiezaken ontvangt via de overheid subsidie om haar basistaken naar behoren te kunnen verrichten. Voor projecten, onderzoeken, etc. moet het BD echter regelmatig een beroep doen op externe financiers. Wij hopen dat onze donateurs het belang (blijven) inzien van een adequate discriminatiebestrijding in de Zaanstreek en in Waterland. Uw (van de belastingen aftrekbare) gift maakt het ons mede mogelijk om deze taak naar behoren uit te voeren. Donaties zijn welkom via rekening NL61 INGB 0000357143 ten name van het Bureau Discriminatiezaken in Zaandam (o.v.v. 'gift').
Bij voorbaat hartelijk dank.

Antwoorden en rangschikking

1. Zaanstad

Heeft geen plan van aanpak.

Wel is er door het college van B&W op 30-5-2017 een brief aan de gemeenteraad gestuurd met de stand van zaken aangaande het onderwerp inclusie. Daarin is opgenomen dat Zaanstad zich conformeert aan de landelijke doelstelling en het lokale kader van de Vereniging van Nederlandse Gemeenten. In 2017 is Zaanstad, in samenspraak met belangenorganisaties, al begonnen met aanpassingen die aansluiten op het gevraagde in het VN-verdrag. Op 10-1-2018 was er een gemeentelijk overleg gepland over het opstellen van een plan van aanpak.

2. Oostzaan

Heeft geen plan van aanpak.

De gemeente heeft zich wel verbonden aan het project 'Ongehinderd'. De gelijknamige 'social enterprise' toetst en beoordeelt fysieke locaties aan de hand van criteria die gelden voor het Nederlands Keurmerk voor Toegankelijkheid. 'Ongehinderd' kan dienen als basis bij het creëren van een toegankelijke gemeente, maar de genoemde activiteiten betreffen alleen publieke gebouwen. De gemeente Oostzaan is bereid om te onderzoeken wat er nog meer nodig is om te komen tot een plan van aanpak.

2

3/4. Purmerend en Beemster

Hebben geen plan van aanpak.

Beide gemeenten trekken samen op. De colleges van B&W hebben laten weten dat in januari 2018 'de actie voor de lokale implementatie van het VN-verdrag inzake de rechten van personen met een handicap zal worden opgestart. Op dit moment [2-1-2018] zijn wij bezig met het verzamelen van informatie en het formuleren van onze concept-aanpak.'

5. Wormerland

Heeft geen plan van aanpak.

De gemeentelijke reactie luidde: "In Wormerland is nog niets geregeld." Wormerland is bereid om te kijken of samen met Oostzaan kan worden opgetrokken bij het maken van een plan van aanpak.

6. Waterland

Heeft geen plan van aanpak.

De gemeente heeft laten weten een 'beheerplan' te hebben waarin een plan van aanpak 'opgenomen zou moeten worden'. "Dit plan wordt eens in de 3 jaar vastgesteld, de volgende vaststelling is in 2020. Hierin gaan wij de toegankelijkheid toevoegen."

7/8. Landsmeer en Edam/Volendam

Beide gemeenten reageerden niet op (herhaalde) vragen naar hun plan van aanpak.

Discriminatiemeldingen

In elke nieuwsbrief belicht het Bureau Discriminatiezaken enkele behandelde discriminatiemeldingen.

Leeftijds- en sekseonderscheid

Soms ligt aan discriminatie kwade wil ten grondslag, soms een misverstand of onwetendheid. Dat laatste lijkt het geval bij de restauranteigenaar die in een personeelsadvertentie vroeg om een medewerker tussen 15 en 21 jaar en om een gastvrouw vanaf 30 jaar. Daarmee ging de horecagelegenheid drie keer in de fout: twee keer op het gebied van leeftijdsdiscriminatie en één keer door een sekse-eis te stellen. Nadat het Bureau Discriminatiezaken het restaurant attendeerde op de foutieve vacature bood de eigenaar excuses aan. Hij zei zich niet te hebben gerealiseerd dat hij de wet overtrad en verving de bewuste vacaturetekst onmiddellijk door eentje die wel in orde was.

3

Rolstoel in trein

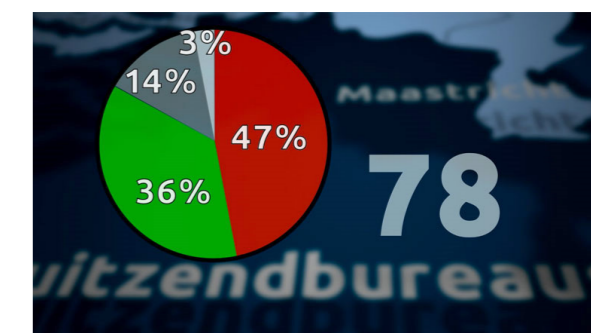
Een van zijn rolstoel afhankelijke student wilde met de trein naar zijn school kunnen reizen. Hoewel hij zich hield aan de regels die de Nederlandse Spoorwegen hanteren voor het vervoer per rolstoel kwam het regelmatig voor dat er op het station geen rolstoelbegeleider klaarstond om hem in de trein te helpen. Ook gebeurde het af en toe dat hij niet werd meegenomen, omdat de trein te vol zou zijn. Of hij werd vergeten, waardoor hij pas op een verder gelegen station de trein kon verlaten. Hij riep daarom de hulp in van het BD. Omdat de NS, ondanks diverse verzoeken, niet reageerde op de door het BD voorgelegde klachten, besloten de melder en het BD om het College voor de Rechten van de Mens te vragen om een oordeel over de handelswijze van de Nederlandse Spoorwegen. De NS reageerde daarop alsnog met excuses voor de gang van zaken en de toezegging dat de melder voortaan ongehinderd moet kunnen reizen.

Racistische dreigbrief in Zaandam

In de avond van 9 januari jl. werd op de deur van een Turks gezin dat aan De Weer in Zaandam woont een hakenkruis voorziene dreigbrief met racistische teksten bevestigd. Ook werd hun deur besproeid

met rode verf. Van het voorval is aangifte gedaan. De politie wil graag weten wie er verantwoordelijk is voor deze actie. Indien u beschikt over informatie aangaande deze gebeurtenis kunt u die, eventueel anoniem, verstrekken aan de politie of eventueel het Bureau Discriminatiezaken.

Uitzendbureaus en uitzonderingen

Gemiddeld één keer per jaar wordt het BD geattendeerd op uitzendbureaus die selecteren op grond van afkomst of godsdienst. Dat is weinig. Uit onderzoek van het tv-programma Radar bleek in januari jl. dat bijna de helft van de geteste uitzendbureaus bereid bleek om Turken of Marokkanen te weigeren als werknemer wanneer de opdrachtgever daar om vroeg. Uit eerder onderzoek bleek dat zelfs meer dan de helft van de uitzendbureaus bereid was tot deze vorm van discriminatie. Omdat werkzoekenden echter zelden merken dat ze worden uitgezonderd op grond van hun herkomst of religie ontvangen anti-discriminatievoorzieningen (ADV's) er relatief weinig klachten over. De ADV's zijn inmiddels op verschillende manieren in overleg met brancheorganisaties van uitzendbureaus hoe deze voortdurende en grootschalige wetsovertredingen aan te pakken.